

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

# DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dne kratni po 16 vin., pri štiri kratni po 14 vin., pri dvoletnih objavah po 12 vina vsakokr. — Za razne objave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

## Gospodarske zahteve švicarskih delavcev.

(I. K.) Skupni akcijski odbor strokovnih organizacij in švicarske stranke sta predložila zveznemu svetu naslednje zahteve:

1. Ustanovi naj se zvezni preskrbni urad s svetom, ki se posvetuje o vseh preskrbnih vprašanjih in v zvezi z zveznim svetom sklepa odločevalne ukrepe.

2. Čimnajteje odpravi prekupovanje.

3. Določijo naj se najnižje mezde v obrtnih in industriji, kjer jih doslej še ni; jamstvo za najnižje dohodke na podlagi krajevnih stroškov za življenje s pomočjo prispevkov iz javnih sredstev.

4. Določijo naj se cene za vsa živila in potrebščine v posvetovanju s preskrbnim svetom, tako kakor odgovarja interesom konsumentov.

5. Zabrani naj se nadaljnje zvišanje cen mleku in zveza najne sprejema večjih stroškov, omeji naj se izdelovanje kondenziranega mleka in oddaja le na mlečne karte. Prepreči naj se izdelovanje mlečne čokolade. Izvoz svežega mleka naj se popolnoma prepove, ki se izvažajo za kondenzacijo.

6. Cene kruhu se ne smejo več zvišati. Če se manjšajo zaloge, naj se krušno žito rezervira za prebivalstvo, ki nima drugih živil. Popolnoma naj se prepove konserviranje cerealij in poraba v druge nego v hranilne namene. Omeji naj se izdelovanje slaščic.

7. Krompir. Preceni naj se pridelek. Zveza naj zapleni ves pridelek.

8. Sadje in sadni izdelki. Prepove naj se popolnoma izvoz in poraba v industrijske namene, dokler ni pokrita potrebščina prebivalstva.

9. Meso. Uvede naj se monopol v trgovini z živino, racionira naj se konsum in cene mesu naj se znižajo.

10. Prehrana množic. Dolžnost večjih občin naj se uvede, da izvedo oddajo hrane množicam ob načelu, da se je udeleži vse prebivalstvo in to finančno podpira zveza.

11. Kurivo. Monopol na premog. Centralizacija trgovin s kurivom in racioniranje potrebe. Določitev najvišjih cen za vsakovrstna kuriva. Oddaja manj imovitim po zmernejših cenah. Omejitev izvoza lesa.

12. Obutev. Oddaja ljudskih čevljev manj imovitemu prebivalstvu po zmernejših cenah.

13. Stanovanjska beda. Pospešujejo naj se male stanovanjske hiše s pomočjo zvezne (državne) podpore, zlasti v občinah, kjer primanjkuje stanovanj. Začasno naj se prepove luksuzne stavbe, cerkve in zabavišča. Prazna stanovanja naj se rekvirirajo.

14. Odredbe v odpravo bede. Pripravijo naj se dela v olajšavo bede. Skrajša naj se delovnik. Zadostno naj se podpirajo brezposelni iz javnih sredstev.

15. Vojni dobički. Razlaste naj se vsi trgovski dobički, ki presegajo 10 odstotkov.

Ceprav je Švica tako srečna, da ni zapletena v vojno, vendar občuti, kakor dokazujejo navedene zahteve delavskih organizacij na zvezni svet jako težko posledice vojne. Za nas je značilna pot, kako hočejo švicarski delavci olajšati bedo.

Če je pa za Švico posvetovanje o takih zahtevah nujna stvar, kako nujna je šele za države, ki so zapletene v vojno, in v katerih je beda prebivalstva še mnogo večja!

## Velika demonstracija celovškega delavstva.

Graški „Arbeiterwille“ piše:

Ze dne 1. majnika se je opazalo na vseh zborovanjih splošno nezadovoljnost in ogorčeno razpoloženje pri koroškem delavstvu glede sedanjih, popolnoma nezadostnih in za dlje časa popolnoma nevzdržnih prehranjevalnih razmer. Zaupniki socialdemokratskih strank in strokovnih organizacij v Celovcu in okolici so dali delavstvu priliko, da dá duška svoji upravičeni nevolji proti tem razmeram javno in jasno s tem, da se v veliki množini zbere pred deželno vlado. Dne 7. t. m. je šel ta sklep zaupnikov od ust do ust in v resnici se je ob določenem času zbralo pred deželno vlado nad 4000 ljudi. Prišli so delavci iz tovarne za stroje, za usnje in za žično industrijo. Njim so se pridružili v častnem številu železničarji in delavstvo tobačne tovarne. Tudi tiskarji in tiskarniško pomožno osebje je bilo poleg. V velikem številu so došle tudi doma zaposlene žene iz Celoveca in okolice. Vsem tem pa se je pridružilo tudi večje število meščanov. Trgovci so iz strahu pred temi „boljševiki“ zaprli svoje trgovine in prodajalne. Kljub do popolnega obupa naraslemu ogorčenju delavstva glede prehranjevalnih razmer se ni nikjer kalil mir, kar je pripisovati disciplini delavstva in skrbnemu vodstvu vseh zaupnikov, dasi so posamezni meščanski elementi izkušali delavstvo dražiti in ga zapeljati do silovitih dejanj.

Preden se je izprevod pričel pomikati, je izpregovoril predsednik socialno-demokratskega deželnega strankinega zastopstva, sodrug Avgust Neutzler, med drugim tudi tole: Ne veselje do kake senzacije nas ni pripravilo do tega, da smo zapustili obrate in pisarne, temveč sila trenutka, nas žene, da predočimo deželni vladi, da delavstvu ob sedanjih prehranjevalnih okoliščinah ni mogoče več živeti. Vemo, da je centralna vlada napravila v prehranjevalnem vprašanju težke pogrške. Dve kategoriji državljanov imamo danes, v prvi kategoriji je delavsko in mestno prebivalstvo, ki ne ve, ali bode samo ali njih otroci jutri dobili košček slabega koruznega kruha, kdaj bodo dobili tisto malo moke ali masti, dočim more druga kategorija samoprehranjevalcev kriti svoje potrebščine pravega žita za celo leto naprej. Najostreje moramo ugovarjati takemu postopanju in zahtevati od vlade, da napravi temu konec.

Nato se je podala deputacija pod vodstvom poslanca Florian Grögra, obstoječa iz dveh železničarjev, pet tobačnih delavk, zastopniki kovinskih delavcev, domačih žen in tiskarjev ter okrajne organizacije k deželnemu predsedniku grofu Lodronu, da mu obrazloži težnje delavstva. Sodrug Gröger je zlasti povdarjal deželnemu predsedniku tri dejstva: Današnja demonstracija je izraz volje delavstva iz cele dežele. Mi zahtevamo več živil, skorajšnji sporazumen mir in protestiramo proti od-

goditvi parlamenta. Ako se hitro ne odpomore tem nedostatkom, ne moremo za bodočnost več prevzeti nobene odgovornosti. Ob sklepu svojega govora je sodrug Gröger še protestiral v imenu koroškega delavstva proti vojaškemu zastraženju dne 1. majnika, češ, da delavci niso nobeni roparji in tatovi! Deželni predsednik je pripoznal upravičenost delavskih zahtev po boljši prehrani. V šestih tednih utegne biti boljše. Poročal bo dunajski vladi glede pomanjkanja mesa; obljubil je, da se cene mleku ne bodo zvišale in da se bo dobava mleka preuredila. Protest demonstrirajočega delavstva radi odgoditve parlamenta in željo po skorajšnjem sporazumnem miru hoče sporočiti na pristojno mesto. Med govorom deželnega predsednika so nekateri člani deputacije opozarjali na slabo prehrano vojakov na bojišču in v zaledju, na protežiranje častnikov in njih svojcev, na slabo hrano železničarjev, na mirovno voljo grofa Czernina in na državnozbornsko resolucijo v juliju 1917. v Berlinu itd. Deputacija se je vrnila in s. Gröger je čakajočim tisočem zbranega delavstva poročal o odgovoru. Prišlo je do burnih klicev, ker mnogo ljudi je izgubilo zadnje upanje in polastil se jih je obup. Reditelji in zaupniki so imeli mnogo truda, da so vzdržali red in disciplino. Sodrug Gröger jih je miril, toda njegov govor je prestišal klic po kruhu in miru. Poslanec Gröger je končal svoj govor z besedami: Dol z vojno! Živel, ljudski mir! Nato se je delavstvo mirno razšlo.

## Načrt novega vojaškega preskrbovalnega zakona.

Zakoni, ki urejajo preskrbo vojaških oseb in njih svojcev, so stari že 30 do 40 let. Vojaška uprava je sedaj izdelala nov načrt, ki bo predložen parlamentu.

Pri preskrbi moštva (brez aktivnih podčastnikov) je izraženo načelo, da se pokojnina odmeri po delanezmognosti, in sicer v štirih stopnjah (20 do 50 odstotkov, 51 do 75 odstotkov, 76 do 100 odst., popolna nesposobnost za kak civilni poklic). Pokojnina za vsako teh štirih stopenj znaša pri prostakih in poddesetnikih 120, 180, 240 in 360 K; pri desetnikih in četovodjih 132, 198, 264 in 396 K; pri narednikih 144, 216, 288 in 432 K. Dosedanja pokojnina je znašala letno od 72 do 168 K. Pokojnina se pozneje na podlagi novih preiskav lahko zviša ali zniža. Pri vojaški invalidni preskrbi si sedaj tudi moštvo lahko prosto izbere svoje bivališče, kar je bilo doslej mogoče le pri častnikih. Tozadevna invalidna pokojnina znaša pri prostaku 600 K, pri naredniku 804 K letno. Poleg tega dobi moštvo po novem načrtu tudi višje doklade za rane, in sicer, če je popolnoma pohabljen, letno 1200 K, če je oslepel na obeh očesih, 960 kron, če je izgubil posluš ali govor, 400 K, če je izgubil celo roko ali nogo, za vsak zgubljen ud po 400 K, če je oslepel na eno oko 300 K, če je zgubil del roke ali noge 300 K, za druge manjše rane 120 K. Svota vseh doklad za rane ne sme presegati 1200 K na leto.

Pokojnina za vdove, po možeh, ki so padli ali vsled vojnega službovanja umrli je določena na 225 K letno; če pa smrti ni v nobeni zvezi z vojnim službovanjem



znaša pokojnina za vdove 150 K. Vdove, ki so delanezmožne, ali ki se morajo z otroki ukvarjati, dobe na leto 210 K doklade. Vzgojevalni prispevki za otroke brez očeta znašajo 135 K letno, če je oče padel ali umrl vsled vojnega službovanja, v drugih slučajih 90 K. Sirote brez očeta in matere dobe, če je ena ali dve, dvojni, če jih je pa več, pa poldrugi znesek, ki je določen za sirote brez očeta. Ti vzgojevalni prispevki se bodo izplačevali do 17. leta starosti. Nezakonski otroci imajo enake pravice; tudi staršem, sestram in bratom brez staršev, prastaršem padlih itd. se lahko dovolijo manjše rente.

Pri rezervnih častnikih se bo pokojnina določila po enakih štirih stopnjah delanezmožnosti kot pri moštvu; poleg tega se bodo izplačevale stanovanjske doklade, preostalim pa preskrbovalni prispevki. Enako se bodo uredili tudi preskrbovalni prispevki za aktivne podčastnike.

## Domači pregled.

**Društvo splošne mladinske zveze v Idriji** priredi shod pod paragrafom 2 v četrtek dne 23. maja ob 1/2 9. zvečer v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Volitev zaupnikov. 3. Slučajnosti. Ker je shod zelo važen za nadaljni razvoj društva se prosi da se ga člani polno številno udeležijo. — Odbor.

**Parlamentarni položaj.** Iz dunajskih listov: Pogajanja nemških strank s Poljaki o delovni večini so se prekinila, ker so zapustili v soboto vodilni poslanci obeh skupin večinoma Dunaj. Nemški poslanski krogi pričakujejo ugodnih uspehov. Zanašajo se na vladarja, ki je zaslišal v zadnjih dneh voditelje raznih strank v avdijenci; med njimi nemška poslanca Waldnerja in Urbana in češka člana gosposke zbornice, bivša ministra Trnko in Začka.

**Seja prehranjevalnega sveta.** Z Dunaja se nam poroča: Enajsta seja prehranjevalnega sveta se je vršila 7. t. m. pod predsedstvom grofa Lurrisha-Mönnicha. Prva točka dnevnega reda je bilo vprašanje javnega gospodarstva s pridelki sena in slame l. 1918. Nato je sledilo in bilo sprejeto poročilo člana Granitscha glede postopanja proti vojnemu oderuštvo. Koncem zborovanja je ministerjalni svetnik dr. Gstettner na neko vprašanje o pomožni akciji za srednji stan odgovoril, da se bo razdeljevanje v to svrhu določenega 70 milijonskega kredita pričelo prihodnje dni.

**Važna odločitev glede preskrbninskega prispevka za ločene in ločeno živeče žene.** Upravno sodišče je v tem vprašanju odločilo, da se besedilo postave v preskrbninskem zakonu nedvomno tolmači tako, da zakon pripozna zakonski ženi preskrbninsko podporo tudi takrat v polnem obsegu, ako ni živela z vpoklicanim zakonskim možem v skupnem gospodinjstvu. Ker zakon ne vsebuje nobene posebne izrečne odredbe za sodnijsko ločene zakonske može, so tedaj te, kakor sploh zakonske žene, upravičene, da se jim izplača preskrbninska podpora v polni meri.

**Uradna tobačna izkaznica** pride v promet dne 17. junija in bo veljavna več mesecev. Opremljena bo s tekočimi tedenskimi datumi in vsak trafikant bo moral odrezovati svojim odjemalcem dotekle tedenske izrezke ter jih shraniti. Uradno izkaznico mora izpolniti dotična tobačna prodaja in lastnik izkaznice. Ta izkaznica je baje že izdelana. Imela bo — poleg državnega orla — naslednji napis: „Tobačna karta 1918. Lastnik izkaznice je glasom razglašeni določil upravičen dobiti v določeni tobačni trafiki vsakokrat uradno določeno tedensko množino tobačnih izdelkov proti izkaznici, tedenskemu odrezku in plačilu tarifnih cen. C. kr. finančno ministrstvo.“

**Dvoboj v armadi zopet dovoljen?** „Pester Lloyd“ poroča, da bo dvoboj v armadi zopet dovoljen, in sicer na ta način, da bo častni sod odločeval, ali naj se dvoboj vrši ali ne.

**Čevlji za srednji stan.** Na Nižjem Avstrijskem bodo prodajali 30.000 parov čevljev, ko so namenjeni srednjemu stanu. Par bo veljal 50 do 90 kron. Do konca leta bodo izdelali do 200.000 parov čevljev, namenjenih srednjemu stanu. Če bodo ti čevlji prišli tudi v naše kraje, ne vemo.

**Strašna nesreča z ročno granato v Vipolzah v goriških Brdih.** Danes na Vnebobod — je šlo 5 otrok v starosti od 5 do 12 let. trije od Karoline Školaris, dva od Marije Prinčič, na precej oddaljen travnik, kamor so nesli tablico z napisom, da se ne sme pasti na dotičnem travniku; po bližnjih travnikih pasejo namreč vojaki cele trume konj. Na travniku najdejo ročno granato, eden potegne za vrstico in — razmesarila je vseh pet! 9 letni deček je ostal na mestu mrtev, od ostalih je eden umrl na poti v bolnico. Ni upanja, da bi kateri ostal pri življenju. Strašno! — Obe materi sta sestri: prva, katere mož je v Ameriki, se je še nedavno vrnila z otroci iz begunstva; druge mož je pri vojakih in je bila ves čas doma, oba otroka pa sta bila kot begunčka s sorodniki na Kranjskem.

**Stavka v Gradcu in okolici.** V Gradcu in okolici je bila nastala v nekaterih vojnih obratih stavka, ki so se ji pridružili tudi rudarji v Voitsbergu in Köflachu. Minuli teden je sklenil delavski svet, da pošlje deputacijo k ministrskemu predsedniku, ki mu sporoči pritožbe delavstva. Deputacija, deset zaupnikov in sodrugi Pongratz, Resel in Seitz, je predložila delavske pritožbe. Vzrok stavki so bile slaba prehrana, neizpolnjene obljube meseca januarja, odgoditev parlamenta, mirovna pogajanja, preganjanje zaupnikov v vojni industriji, skrajšanje delovnega časa, nadzorstvo pri razdeljevanju živil, nabava obleke in dejstvo, da tovarne ne dovoljujejo tistih mezd, ki jih prisojijo pritožbene komisije. Ministrski predsednik je sprejel deputacijo in ji odgovarjal. Trdil je, da se štajerskemu delavstvu nakaže nekaj živil, ki so bila namenjena za bedno primorsko prebivalstvo, vendar pa, je rekel, bo še nekaj hudih tednov, da pa upa, da se v kratkem dobi iz Ukrajine toliko živil, da bo mogoče prebiti do nove žetve. Parlament je odgodil nerad. Stürgkhova era ne pride; on hoče vladati s parlamentom. Vojni službeni zakon bo rešil parlament. Glede preganjanja zaupnikov se bo dogovoril z vojnim ministrom in bo odpravljeno, kar ni primerno. Glede mezd bo opozoril pristojno ministrstvo, da naroči pritožbenim komisijam, da potrebno ukrenejo. Delovni čas ob sedanjih prehranjevalnih razmerah mora biti kratek; o njem se je vlada že posvetovala. Nada na mir ni tako brezupna kakor se v obče misli. Mir je mogoč. Glede obleke je izjavil ministrski predsednik, da se preskrbi vsaj tistemu delavstvu, ki dela v obratih, kjer se porabljaajo kisline. Končno je dal zagotovilo, da se zaradi stavke, ki je nastala vsled razburjenja, ne bo nikogar preganjalo, če gredo delavci v ponedeljek zopet na delo. — V soboto je deputacija poročala o odgovoru delavskemu odboru in ta zaupnikom. V soboto so se vršili shodi stavkajočega delavstva. Na vseh posvetovanjih se je končno sklenilo, da se v ponedeljek prične z delom. Tako je priporočil delavski odbor in tudi delavski zaupniki in tako se je tudi zgodilo. Delavstvo se je v ponedeljek vrnilo na delo.

**Cesar se pelje na Bulgarsko.** Generalisim Jekov je odgovoril na neko vprašanje tako-ie: Obisk, ki nam ga te dni napravi cesar Karel, je živ izraz prijateljskih vezi, ki spajajo vladarja Avstro-Ogrske in Bulgarske. Obisk bo dal krepkega izraza medsebojni ljubezni obeh zaveznikov narodov in v imenu naše armade lahko poudarim veliko veselje, ki ga bodo občutile

naše čete od voditeljev do navadnih vojakov o posebni naklonjenosti, ki se izkazuje naši armadi. Obenem bo obisk sijajno ovrgel namene naših nasprotnikov, ki z bogatimi sredstvi skušajo sejati neslogo.

**Nova zveza z Nemčijo.** „Tageblatt“ piše: Politični krogi se živahno bavijo s poročilom, da naj se zveza med Nemčijo in Avstro-Ogrsko izgradi in poglobi. Ze dalj časa se zatrjuje, da bi se priklopitev Poljske Avstriji s strani Nemčije brez pomslekov dovolilo, če se Avstro-Ogrska z Nemčijo vojaško-politično združi. — Nasprotniki Clemenceaua vidijo v sestanku cesarja Karla s cesarjem Viljemom nov povod napadati zagrešeno francosko zunanjo politiko. „L' Oeuvre“ piše: Dokler bodo domnevale vodilne osebe, da so skromne manifestacije mirovne želje za fronto izdajstvo, ni misliti na izhod iz sedanje zmede. Spominjajoč se brzovjavke Clemenceaua, v kateri pravi, da je treba podpirati vse rovanje proti donavski monarhiji, pravi list, da je ta načrt pospešil zvezo med Avstrijo in Nemčijo. Zelo dvomljivo je, ali si sme ententa k taki utrditvi svetovnega stališča Avstro-Ogrske čestitati, ali ne.

**Ženske demonstracije v Smichoyu.** Iz Prage poročajo, da so se demonstracij v Smichoyu udeležile ženske v jako velikem številu. Policija pa je mnogo demonstrantkin prišla in doslej je bilo obsojenih že 90 na zapor 24—49 ur. Vsled teh demonstracij je občinski načelnik Goldinski odstopil.

**Ženske demonstracije v Pragi.** Te dni je nekaj stotin žensk demonstriralo pred hišo Koldonskega v Pragi; 9 demonstrantkinj so zaprli. Naslednji dan je šlo nad 100 žensk zahtevati, naj aretiranke izpuste; deputacijo 4 žensk, ki je prišla s to zahtevom na predsedstvo policijskega ravnateljstva, so vsled nekaterih izrazov takoj zaprli za štiri dni.

**Foparija?** V škofijskem listu dunajske nadškofije je bil razglašen „milejši postni red“, ki pravi: Ob dispenciranih postnih dnevih (to so vsi tedenski dnevi razen pepelnice, petkov, postni in kvaterni dnevi, vigilije božičnih praznikov, vnebovzetja in praznika vseh svetnikov ter velikonočna sobota do opoldneva) se sme uživati pri glavnih obedih meso, pri večerjah mesna juha in malo mesa. Abstinenčni dnevi (z vzdržnostjo mesne juhe in mesa) so vsi drugi petki, izvzemši onega, na kateri so letos vsi svetniki. Raba živalske masti in uživanje mesnih jedi in rib je vedno dovoljena. Posebna dovolila se dajo za letne semnje ali slavnosti za posamezne dni, dalje za vse tvorniške, rudniške in poljske delavce v veleobratih, za na gostilniško hrano navezane posvetne osebe (tudi za potnike, ali obiskovalce zdravilišč s spremstvom, za spremno osobje vlakov in ladij). Za osebe, navedene v oklepaju, je le veliki petek, za druge pepelnična sreda, veliki petek in božična ter binkoštna vigilija pa tudi te dneve post. — Take postne dneve, kakor jih predpisuje ta naredba, si bodo lahko privoščili le imoviti kristjani. Toda oni, ki so siromašni, se po teh „postih“ ne morejo ravnati in morajo dalje stradati! Zato je ta „vojna postna naredba“ jako podobna fopariji!

**Tihotapstvo v klasju.** Brnska „Rovnost“ piše: Žitni zavod je razpisal nagrado onemu, ki dokaže, da se moka izvažja čez mejo. Te dni so morali na postaji v Všetatih-Privorih odpeti od vlaka voz, ker so se mu vnele osi. Ko so delavci odmetavali z vagona plast slame, so se prikazale velike vreče, v katerih je bila — bela moka. Bilo je moka 60 meterskih stotov.

**To so zaslužki!** Gorenje-šlezka železniška družba je imela v letu 1917 34 mil. M kosmatega dobička proti 20 mil. M v prejšnjem letu in čistega dobička 15 mil. M proti 9 mil. M v prejšnjem letu. Še boljše spoznamo te izredne dobičke, kateri lahko karakterizirajo vso gorenje-šlezko železno



ndustrijo, če jih primerjamo z dobički v mirovnih letih.

	v milijonih mark	odpisi
1913	68	3.6
1914	58	3.6
1915	12.8	6.0
1916	20.1	9.4
1917	33.7	15.1
	preostanek	dividende v procentih
1913	2.6	4
1914	1.7	2
1915	6.3	10
1916	10.2	15
1917	18.1	20

Poljska socialno-demokratska stranka sklicuje na 18.-20. maja svoj strankin zbor v Krakovu. Na zbor je povabljen tudi izvrševalni odbor Jugoslovanske socialne demokracije.

**Politika nove ogrske vlade.** Iz Budimpešte poročajo, da je ministrski predsednik dr. Wekerle izjavil, da vlada neizpremenjen vzdržuje svoj program, ki ga je ministrski predsednik razvijal v seji 31. januarja. Vlada hoče storiti vse, da vzdrži in ojači narodno madžarsko državo. Vsled tega se drži vlada neomajno svoje zahteve po samostojni ogrski armadi. Vprašanje volilne reforme hoče rešiti potom sporazuma. Najbrže ne bo treba poslužiti se kraljeve polne moči ter razpustiti zbornico. Reforma bo imela značaj splošne enake volilne pravice. Poslanec grof Stefan Tisza je pozdravil novi kabinet ter označil difference med vlado in delavno stranko za malenkostne. Poslanec Karolyi se je energično postavil proti kabinetu v vprašanju volilne reforme. Tudi poslanec Bizony od neodvisne stranke je odrekel vladi vsako eksistenčno pravico, ker nima nobene večine. Tudi v magnatski zbornici je razvijal ministrski predsednik svoj program in se je grof Anton Sigray zavaroval zlasti proti agitaciji na Hrvaškem, ki ima za namen trilateralno rešitev jugoslovanskega vprašanja.

**Obsodba osemnajstletnega dezertarja na smrt!** Budimpeštansko divizijsko sodišče je obsodilo na smrt artilerijista Čeplija, ki je po 20. marcem, t. j. po razglasitvi prekega sode, pebegnil. Vojaški poveljnik je izpremenil sodbo na deset let težke ječe, ker dotični še ni izpolnil osemnajsto leto in bil dosedaj še nakazovan, ker je zapustil nepreskrbljene svojce in ker je med begom pridno delal... Pomisliti je treba, da je na Ogrskem radi dezertacije proglašena nagla sodba, po kateri se vsak pobeg plača brezgovora v smrtno obsodbo!

## Svetovni pregled.

**Svetovna vojna** ni prinesla posebno važnih dogodkov. Na zahodnem bojišču se vrše trajno boji, in sicer še vedno jako ljuti, kjer pa na bojišču ni posebnih sprememb. O ofenzivi na italijanskem bojišču se ali one strani ni nobenih pomembnejših poročil. Vrše se le običajni boji. Te dni je bila pred puljskim pristaniščem potopljena italijanska torpedovka. V Rusiji imajo še vedno nemire in delata centralni državi tam nadalje — red.

Nemčija namerava šele izvesti najhujši napad na zahodu. Vojni poročevalec „Daily News“ javlja svojemu listu, da so Nemci na zahodnem bojišču končali vsa predposvetovanja za največji napad. V enakem smislu poroča tudi „Daily Express“, ki pravi, da najhujši nemški napad ni več daleč. Izvedel se bo na več oddelkih bojne črte ob enem. Nemci imajo naravnost velikanske množine topov in vojnih potrebščin.

**Boj za volilno reformo** na Pruskem je jako težak. Konservativci in nacionalci ter del liberalcev se ji upirajo. Radi bi dosegli pri reformi predpravice, centrum pa zlasti predpravice v šoli in zagotovilo, da bi se volilna reforma ne izpremenila tako lahko, in sicer v tem, da bi odločevala o

novih reformah dvetretjinska večina. Vlada je obljubila, da je za enako volilno pravico in jo zagovarja. Vendar je pa še negotovo, kako izvede to svojo voljo. Prav mogoče je, da razpusti pruski državni zbor. Socialisti vztrajajo pri enaki volilni pravici in zlasti neodvisni socialisti groze da porabijo najskrajnejša sredstva za uvedbo enake volilne pravice. Kakor izvemo, je državni zbor končno odklonil volilno reformo, kar utegne imeti burne posledice doma in v tujini, ker bodo nasprotniki kazali zopet na novo dejstvo proti demokratizaciji Nemčije.

**Za konferenco socialistov.** V Stockholm sta došla desna socialista Rupanov in Suhomlinov, ki hočeta nadaljevati priprave za konferenco, ki je bila namepravana v Štokholmu. Potne liste v inozemstvo sta dobila le s težavo. Novo konferenco nameravajo baje sklicati v Bernu v Švici.

**Papežev „motu proprio“ za dosego miru.** Agenzia Stefani poroča, da papež v svojem „motu proprio“ izvaja, da ves čas njegovega pontifikata naraščajo stalno strahovite vojne in sedanji položaj je popolnoma enak onemu kralju Josafata, ko je v velikih stiskah vzkliknil: O Bog, ti si naše zadnje pribežališče! Papež ukazuje duhovnikom, da naj na dan 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla, darujejo sveto mašo za ljudstvo, da se jeza božja potolaži in izprosi božja milost.

**„Krušni mir“.** V glavnem odseku nemškega rajstaga je slikal državni podtajnik v. Braun „sijajne“ izgled, kako dobiti iz Ukrajine sadove Czerninovega krušnega miru, tako-le: „Ukrajinski kmet sploh nerad prodaja žito, ker se boji pred bodočnostjo. Iz gospodarske potrebe že zato ne prodaja svojih pridelkov, ker ima dovolj denarja. Ukrajinski kmetje imajo danes najmanj osem do deset milijard rubljev papirnatega denarja. Zato pa hoče kmet predvsem skaninskih in tehničnih izdelkov; teh mu pa žal ne moremo nabavljati. Posebno poljedelski stroji in drugi železni izdelki so blago, ki bi jih ukrajinski kmet krvavo potreboval. Teh mu moremo preskrbeti le za kakih 30.000 ton. Nekaj teh pošiljatev je tudi že odšlo v Ukrajino, in Avstrija namerava dati na razpolago nekaj tisoč (!) štajerskih kos. — V dobrem spominu imamo še one dni po sklepu „krušnega miru“, ki so ga postavljali izvestni krogi v deveta nebesa; povedali smo že tedaj, kaj imamo pričakovati od njega, no, nihče nas ni poslušal. Kdor pa danes ne vidi dejstev in ne razume naše politike, mu ni pomagati. Kričaštvo in frazarstvo ni še nikdar prinašalo sadu v politiki.

**Program ukrajinske vlade.** Ministrski predsednik Lisogub je v nekem intervju izjavil, da se smatra sedanja ukrajinska vlada samo za provizorično vlado in da ima namen vzdržati mir in red v državi. Po izvršenih volitvah bodo zastopniki ljudstva odločali o bodočnosti dežele. Ukrajina bo ostala samostojna. Z Veliko Rusijo stoji Ukrajina v vojni. Sedaj se vrše v Kijevu pogajanja za mir. Državni jezik ostane ukrajinski. Narodna manjšinska ministrstva se bodo razpustila. Vlada se posvetuje sedaj o volilni pravici. Mestna in privatna

Kdor na trdem truplu ali zapiranju trpi, zamore pridobiti olajšavo z rabo odvajalnega sredstva. Vsakdo pa naj bi vedel, da imamo dve vrsti odvajalnih sredstev. Drastično učinkujoče in milo vplivajoče. Drastična odvajalna sredstva imajo mnogokrat oškodovanje črevesja kot posledico in se jih mora vsled tega le s skrajno previdnostjo jemati. Pod milo učinkujočimi odvajalnimi sredstvi, ki črevesju ne škodujejo in so sploh popolnoma neškodljiva, zavzemajo Fellerjeve želodec okrepčujoče Rhabarbara - kroglice z zn. „Elsa“ kroglice prvo stopinjo. Pospešujejo tek in prebavo in jih tudi žene in otroci radi jemljejo. V nobeni hiši naj bi ne manjkale, da so v potrebi, pri zavživanju težko prebavnih jedil ali težavah v želodcu, vedno pri roki. 6 škatlic pošlje povsod franko za samo 7 K 37 h lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg, št. 334. (Hrvaško). Tudi Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elsa“-fluid, blagodejno sredstvo za obdrgnjenje, 12 steklenic za 14 K 32 h franko, zamore se obenem naročiti. Cela množina priznanj dokazuje, kako priljubljen je Fellerjev „Elsa“-fluid, posebno kot preprečevalno sredstvo za zdrave in pomočnik zoper bolečine pri onih, ki so postali vsled prepiha, prehlajenja, mokrote bolani.

avtonomija se bo reformirala. V provincij vlada z malimi izjemami mir. V resnejših slučajih so okrajni glavarji upravičeni nastopati z vojaško silo.

**Uradne cene za Ukrajino.** Sporazumno z našo vlado so določene v Ukrajini naslednje uradne cene za cent (100 kg): ješpren 300 K, proso 270 K, žito 450 K, oves 300 K, pšenična moka 600 K, krompir 48 K, milo 1680 K, čaj in poper à 7200 K, riž 1200 K, fižol 480 K, čebula 336 K. Poceni pa bo ta ukrajinska pomoč in Czerninov krušni mir! In vse to na mestu v Ukrajini! Kaj pa ko pride k nam?

**Ukrajina in velika Rusija.** Ljenin je v Kijev dospel mirovni delegaciji brzojavno naročil, naj mirovna pogajanja z vlado Skoropadskega nadaljuje. Kijevsko časopisje naglašja, da je Rusija s tem priznala sedanjo kijevsko vlado.

**Francoski socialisti o pismu cesarja Karla.** „Humanite“ piše: „Ni nam znana vsebina predlogov, katere je predlagala Avstrija, a vemo, česa niso obsegali. Ponujali nam niso mostišče na desnem bregu Rena in aretacijo nemškega cesarja. Gospod Clemenceau seveda ni nasedel taki ponudbi. Nič ne znači razmer v Franciji tako, kakor okolnost, da so popolnoma izločili javno mnenje, ko so reševali tako zamotani diplomatski pripetljaj.“

**Volitve v danski landsting** so se vršile minulo soboto. Izvoljenih je 19 pristašev levice, 14 socijalnih demokratov, 10 radikalcev in 10 konservativcev.

**Bivša carica v nemških rokah.** Ruska carica vdova ter veliki knezi Nikolaj Nikolajevič, Peter Nikolajevič in Aleksander Nikolajevič so v grajščini Djulbar na polotoku Krim prišli v nemško oblast. Dosedaj jih je stražilo 24 mornarjev.

**Bitka v Moskvi.** V Moskvi se je vršila med boljševiki in anarhisti prava bitka. Boljševiške čete so zmagale. Naš meščansko časopisje razblinja dogodek do smrti. Zato mu tudi nič kaj ne verujemo. Posebno nezaupanje pa zbuja to, da drugih, važnejših vesti, ki se tičejo naravnosti osrednje Evrope, ni nič iz Rusije.

## Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 20. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 10. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 13. prispevek t. l. že poravnat. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.



Prvi maj v Angliji. V Angliji, kjer so mislili preložiti proslavo prvega maja na prvo nedeljo v maju, so se vendar vršili, dasi admiraliteta in municijsko ministrstvo je zelo svarilo, veliki delavski obhodi, katerih so se udeležili glavno člani „Amalgamated Society of Engineers“. V Glasgowu je bil ustavljen promet od demonstrirajočih delavskih mas za pol ure.

Lansdownov mirovni govor. V debati zbornice lordov dne 8. maja glede pacifističnega gibanja na Angleškem je izvajal lord Lansdowne med drugim tudi tole: Kakor je obsojati one, ki zagovarjajo kapitulacijo, tako ne sme javnost obsojati onih, ki zahtevajo sporazumni mir. On sam se je udeležil mirovnega gibanja s pismi od katerih vsebine ne prekliče ničesar. Lord Dembigh se zavzema za mir, ki se splošno imenuje „Knockout-blow“, toda lord in njegovi prijatelji niso nikdar povedali, za katero ceno. Tudi odklanja vsak mir z Nemčijo, ki ne bi bila kaznovana. Recimo, da bi se bil preteklo jesen potom pogajani

**Delavci, napovedujejo nam hude politične boje; ko nastopijo normalni časi, bomo morali biti - že pripravljeni! -**

Noben prekupec, marveč le tovarna sama je najboljšo mesto, kjer lahko hitro in dobro prodaste svojo kontrolno

**blagajno**

obrnite se zato na National Registrier Kassen, G. m. b. H., Dunaj, VI., Mariahilferstrasse 57 - 59.



**Miši, podgane, stenice ščurki!**

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkovitih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 450 K, tinktura proti stenicam 2.—K. Prašek proti moljem K 2.— prašek proti mrčesom K 1.50 in 3.—, razprševalec zanj 1.20 K, tinktura proti človeškemu ušesu 1.20 K, prašek proti kurjim ušesu K 2.—, mazilo proti ušesu za živino 1.50 K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušesu 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20. tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesu (škodljivcem rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesja **M. JUNKER**, Zagreb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).

sklenil mir z Nemčijo, kako bi stalo danes z nemško državo. Prvotni načrti Nemčije bi se bili ponesrečili, ker ima 5 milijonov moš izgub. Iz Francoske in Belgije bi bili potegnili čete in odločitev o spornih pokrajinah bi bila v roki konference. Ali bi bil to mir z nekaznovano Nemčijo. Vedno več ljudi ima resno željo, da naj se poskusi potom pogajanj mir. V tem trenutku, dokler traja na zapadni fronti titanska borba, je seveda popolnoma brezupno misliti na mirovna pogajanja. Lord Curzon je odklanjal Lansdownova izvajanja ter izjavil, da Anglija v zadnjih letih ni odklonila nobene resne mirovne ponudbe.

**Pred padcem Orlandovega kabineta?** Iz Curiha: „Secolo“ poroča, da se pripravljajo v italijanski vladi kriza in da je pričakovati padec Orlandovega kabineta.

**Drobne politične vesti.** Angleški general Maurice, ki je kritiziral Lloyda Georgeja, je vpokojen. — Finski deželni zbor se sestane najbrž dne 15. majnika. Od prejšnjih 70 socijalnih demokratičnih poslancev jih je še 15, druge so zaprli. — Umrl je hrvaški deželni in ogrski državni poslanec Krajnović v starosti 57 let. Bil je pristaš srbsko-hrvatske koalicije.

Izdajatelj Ivan Mlinar.  
Odgovorni urednik Viktor Zora.  
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.



**Vsaka žena**

naj bere moje velezanimivo navodilo o

**moderni negi prs.**

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov: **Ida Krause, Pressburg**

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

**Ne stane nič!**

**SRBEČICA  
GARJE  
LIŠAJ  
HRASTE**

Najzaneslivejše sredstvo proti temu je

**PARATOL**  
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3 50, dvojni lonček 6 K.

**PARATOL - PRAŠEK** Škattja 2.50 K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL DELAVNICE** lekarnara M. Kleina, Budapešta VII-13., Rözsa-utca 21.

**NADOMESTILO MILA.**

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoje t. j. 5 kg K 12.—, 1' zavoje z 10 kg K 23.—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 50 kg. **Belo mineralno milo** za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoje 32 kosov K 14.— **Nadomestek za toaletno milo** v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoje 32 kosov K 18.— **Toaletno milo** s finim vonjem, roza barve, 1 zavoje 24 vel. kosov K 18.—. Razpošilja po povzetju. Prt večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoje vsake vrste.

**Izvozno podjetje M. JUNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.**

**Učiteljska tiskarna**

LJUBLJANA, Franciščanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo. Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

**Letne zaključke**

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

**Stereotipija. Lito[ra]fija.**

**Ivan Jax in sin,**

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt Pisalni stroji Adler.



**Vozna kolesa.** Ceniki se dobe za- stonj in franko.

**Okrajna bolniška blagajna** v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Franciščanskoul. 2.
Dr. Franc Mlinar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglašiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglašnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.